

Torsdagen den 24 januari
Kl. 14.00

§ 1 Justerades protokollet för den 16 innevarande månad.

§ 2 Om skattelättnad vid byte av värmepanna i villafastighet i vissa fall

Herr finansministern STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr *Strindbergs* (m) i kammarens protokoll för den 11 januari intagna fråga, nr 4, och anförde:

Herr talman! Herr Strindberg har frågat om jag är beredd att mot bakgrund av önskvärdheten att minska förbrukningen av eldningsolja framlägga förslag om att villaägare, som ändrar eller byter värmepanna mot panna som även medger uppvärmning med ved, torv eller liknande, berättigas till extra avdrag för uppkommen kostnad.

Det av frågeställaren aktualiserade problemet är värt att överväga. Förslaget kräver emellertid en utförlig utredning för belysning av konsekvenserna för leverantörerna av värmeaggregat vid ifrågasatt omläggning samt vilka kriterier som skall gälla för att avdragsrätt skall föreligga.

I samband med regeringens pågående översyn om de alternativ som kan föreligga för att möta en bristsituation på olja, är jag beredd att låta överse den fråga som här berörts.

Herr STRINDBERG (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret på frågan. Det var glädjande positivt.

Jag är helt ense med finansministern om att det naturligtvis finns saker som måste utredas och övervägas innan man kan fatta beslut i ärendet, men jag hoppas att utredningen kommer skyndsamt. Detta är ingen stor fråga, men jag tror ändå att en generös behandling av villaägarna i det här avseendet på sikt skulle kunna bidra till att minska vårt behov och därmed också beroendet av importerade bränslen.

Jag roade mig med att göra en undersökning av vad en sådan här ändring skulle kosta, och det visade sig att problemet inte är så enkelt för villaägaren. Det innebär en rätt stor kostnad - ungefär 4 000 kronor - eftersom i de flesta fall en ny panna får anskaffas. Till det kommer installationskostnad med i runt tal 1 000 kronor. Dessutom blir det ofta fråga om ingrepp i rökgångar och sådant. För den vanlige villaägaren är detta en stor kostnad, och jag tror att en positiv bedömning när det gäller att medge avdragsmöjligheter skulle hälsas med stor tillfredsställelse.

Jag tackar än en gång för det positiva svaret.

Överläggningen var härmed slutad.

Torsdagen den
24 januari 1974

*Om skattelättnad
vid byte av värmepanna i villafastighet i vissa fall*

Torsdagen den
24 januari 1974

*Om inskränkning av
repetitions-
utbildningen inom
försvaret*

Herr försvarsministern HOLMQVIST erhöll ordet för att besvara herr Karlssons i Malung (s) i kammarens protokoll för den 15 januari intagna fråga, nr 18, och anförde:

Herr talman! Herr Karlsson i Malung har frågat mig om jag överväger att i energibesparande syfte ställa in eller minska planerad repetitionsutbildning inom försvaret under den närmaste tiden.

Krigsmaktens andel av landets totala drivmedelsförbrukning utgör omkring 0,5 procent. Denna siffra innefattar ej det flygdrivmedel, som används inom försvaret och som av säkerhetsskäl ej kan användas i civila sammanhang. Vid den repetitionsutbildning som planerats för ca 38 000 man under vintern och våren 1974 beräknas åtgången av drivmedel utgöra endast en mycket ringa del av krigsmaktens totala drivmedelsförbrukning. Krigsmakten har tilldelats en kvot av drivmedel som innebär 15 procent lägre förbrukning än motsvarande tid förra året.

Mot bakgrund av en målsättning som innebär att den planlagda repetitionsutbildningen trots inskränkningar i energiförbrukningen i allt väsentligt skall genomföras har överbefälhavaren givit direktiv för besparingsåtgärder och försvarsgrenscheferna utfärdat tillämpningsföreskrifter för dessa åtgärder. Detta innebär bl. a. att delar av de planlagda biltransporterna under repetitionsövningarna i stället kommer att ske med järnväg. Vidare planeras övningar som kräver långa transporter till samövningsområden så, att de som ett alternativ kan genomföras på respektive förbands egna övningsfält. Detta alternativ har bl. a. valts för övningarna i Bergslagens militärområde.

Herr KARLSSON i Malung (s):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Vi måste ju alla spara energi i dessa dagar, och det är då också angeläget att man från försvarsmaktens sida bidrar i det stycket. Vissa uppgifter i svaret är glädjande — inte minst att man skall utnyttja järnvägen i större utsträckning än tidigare vid förflyttningar över långa avstånd. Det är förnuftigt. Det är också bra att man avser att genomföra de planerade övningarna inom Bergslagens militärområde i nära anslutning till förbandens förläggningar. Om militären nu fått order att spara 15 procent av tidigare drivmedelsförbrukning är det bra, och om man — såsom det har framgått av tidningarna — skulle spara 35 procent av mars månads normala drivmedelsbehov inom Bergslagens militärområde genom att förlägga övningarna till platser i nära anslutning till förläggningarna är det också en glädjande utveckling.

Jag tror att det från rent psykologisk synpunkt är nödvändigt att även krigsmakten sparar. På så sätt visar man det allvar som ligger i den nu rådande krissituationen på energiförsörjningens område. Från ren övningssynpunkt kan det också vara bra att man helt hastigt får lov att rikta in sig på andra övningsområden än vad man från början planerat. Jag tror att det kan vara en nyttig åtgärd också från ren övningssynpunkt för dem som lägger upp övningar inom försvaret. Ytterligare fysiska övningar kan säkert också ur ren försvarssynpunkt vara nyttiga, och dessa kräver

Torsdagen den
24 januari 1974

*Om tillvaratagande
av medicin som
återlämnas till
apotek*

endast mänskliga insatser.

Jag vill därutöver bara uttrycka den förhoppningen att man från försvarets sida när man nu skall genomföra de bantade övningarna på allt sätt försöker lägga sig vinn om att spara så mycket drivmedel som någonsin är möjligt.

Än en gång tackar jag för svaret.

Herr försvarsministerns HOLMQVIST:

Herr talman! För att det inte skall råda något missförstånd vill jag framhålla att man inom den militära sektorn kontinuerligt arbetar med dessa frågor. Besparingsåtgärderna gäller hela utbildningsskedet och hela den militära verksamheten på olika områden. Just när det gäller repetitionsutbildningen är en stor del av energitågängen helt enkelt fysisk energi som de inkallade får prestera. I verkligheten är det inte så att drivmedelsåtgången just i det sammanhanget är särskilt stor. Den är, som jag framhöll i mitt svar, relativt liten, men det hindrar inte – och där är jag överens med herr Karlsson i Malung – att man skall utnyttja alla tillfällen också i de här sammanhangen att spara.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om tillvaratagande av medicin som återlämnas till apotek

Herr socialministern APSLING erhöll ordet för att besvara herr *Wachtmeisters* i Staffanstorp (m) i kammarens protokoll för den 18 januari intagna fråga, nr 25, och anförde:

Herr talman! Herr Wachtmeister i Staffanstorp har frågat om jag, mot bakgrund av att till apoteken återlämnade, sannolikt ej öppnade medicinförpackningar motsvarande betydande belopp kastas bort, är beredd bidra till sådana åtgärder att medicinen i stället kan tillvaratas.

Läkemedel som inte konsumerats kan återlämnas till närmaste apotek. I princip förstörs alla sådana läkemedel. Detta sker bl. a. av hygieniska skäl och på grund av att läkemedlen kan ha skadats genom olämplig förvaring.

För att minska kassationen av läkemedel har socialstyrelsens läkemedelsavdelning vid kontakter med läkemedelsfabrikanter framhållit behovet av lämpliga förpackningsstorlekar. Detta har resulterat i att läkemedel nu ofta säljs i mindre förpackningar, avsedda för ett behandlingstillfälle. Apoteksbolaget lämnar fortlöpande information till läkarna om förekomsten av mindre förpackningar av vissa läkemedel.

Jag kan här också nämna att Apoteksbolaget avser att inom kort göra en undersökning av mängd och art av läkemedel som har lämnats ut från apotek men inte konsumerats. Det är avsikten att resultatet av denna undersökning skall läggas till grund för vidare åtgärder på läkemedelsområdet.

Herr WACHTMEISTER i Staffanstorp (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka socialministern för svaret på en fråga som inte saknar ekonomisk betydelse. Den 1 januari 1968 genomfördes

Torsdagen den
24 januari 1974

*Om tillvaratagande
av medicin som
återlämnas till
apotek*

den s. k. 15-kronorsreformen för apoteksvaror. Det betydde att ingen behövde betala mer än 15 kronor för varje köp på apotek. Resultatet blev stegrat inköp av apoteksvaror. De två åren närmast före reformen ökade försäljningen med 65 miljoner kronor per år, men under de två närmast följande åren efter reformen ökade försäljningen över 100 miljoner kronor per år. Och då är det apotekens inköspriser det gäller.

Det är självfallet att före reformen låg det i köparens intresse att inte köpa mer medicin än han behövde, men efter reformen var det lika klart att intresset då var att köpa ut så stor dos som möjligt på en enda gång. Naturligtvis har det varit svårt för läkarna att stå emot de kraven från patienterna. Läkarna har väl inte heller alltid utnyttjat sin möjlighet att tidsbegränsa recepten. Det har från apotekarhåll talats om ekorrhiknande habegär.

Nytänkandet på miljövårdsområdet har fört med sig att man kan förvänta att personer inte i framtiden kommer att slänga medicin som kan medföra skada för tredje man, utan apotekens skyldighet att ta hand om överbliven medicin kommer antagligen att utnyttjas i större utsträckning i framtiden.

Läkemedelsstatistik AB har skrivit att det står fullt klart att en stor del av de läkemedel som inköps på apoteken inte används. En apotekare har i Läkartidningen angivit att han under tre sommarmånader fick ta emot apoteksvaror för över 4 000 kronor, där förpackningarna var helt obrutna. Eftersom det finns 630 apotek i vårt land kan man förstå att det per år räknat rör sig om miljonbelopp. Det skulle alltså vara tacknämligt om sådan medicin kunde komma till återanvändning. All medicin är ju datumstämplad, och om läkemedelsfabrikanterna kunde animeras att använda sådana förpackningar att det klart framgår om förpackningen är bruten eller ej vore mycket vunnit.

Jag tackar för det positiva svaret. Den sista delen av svaret, som utmynnar i att man skulle vidta åtgärder, tolkar jag positivt. En följdfråga blir då om socialministern skulle vilja medverka till att påverka fabrikanterna att använda sådana förpackningar att man kan se om de är brutna eller ej.

Herr socialministern ASPLING:

Herr talman! Den tid som är tillmätt för de här frågestunderna medger inte att jag går djupare in på hela frågan om läkemedlen och konsumtionen. Mycket skulle annars kunna sägas i den saken. Det var en stor reform som vi genomförde, det vill jag emellertid ha sagt i detta sammanhang.

Det kan kanske i förstone förefalla naturligt att oöppnade medicinförpackningar som återlämnats till apotek inte bör förstöras utan i stället tas till vara och utlämnas till andra patienter. Frågan är emellertid inte så enkel. För läkemedel gäller olika krav på förvaring för att deras effekt inte skall förändras, och de hygieniska kraven är i detta sammanhang mycket väsentliga. Även om en läkemedelsförpackning är obruten kan den ha varit i händerna på t. ex. en infekterad patient. Det är därför i regel inte möjligt för apoteken att garantera att återlämnade läkemedel är av fullgod kvalitet och även i övrigt är lämpade att utlämnas. Men

Torsdagen den
24 januari 1974

*Om särskild läkar-
kontroll av diabetes-
sjuka gravida
kvinnor*

självfallet är det angeläget att begränsa samhällets kostnader för läkemedel, inte minst genom att minska kassationen.

Som jag här, herr talman, har framhållit i mitt svar har också socialstyrelsen och Apoteksbolaget nu uppmärksamheten riktad på frågan. Mindre förpackningar har också under senare år blivit allt vanligare. Stor vikt har lagts vid att informera läkarna om att de ej bör förskriva större mängder läkemedel än vad som kan anses nödvändigt vid den aktuella behandlingen.

Vi kommer helt naturligt att följa dessa frågor, ty det är angeläget att man får till stånd en så god ordning som möjligt.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Om särskild läkarkontroll av diabetessjuka gravida kvinnor

Herr socialministern ASPLING erhöll ordet för att besvara fru Nordlanders (vpk) i kammarens protokoll för den 18 januari intagna fråga, nr 26, och anförde:

Herr talman! Fru Nordlander har frågat vilka åtgärder regeringen ämnar vidta i syfte att få till stånd tillfredsställande läkarkontroll av diabetessjuka gravida kvinnor för att minska barnadödligheten för denna grupp av kvinnor.

Vid jämförelse med andra länder har Sverige en mycket låg spädbarnsdödlighet. Till stor del torde detta bero på vår väl utbyggda förebyggande mödravård. Det är likväl angeläget att göra allt som är möjligt för att ytterligare förbättra mödravården, särskilt för sådana riskgrupper, där komplikationer under graviditeten eller vid förlossningen kan förekomma.

I fråga om diabetessjuka gravida kvinnor är det viktigt att läkare på mödravårdscentral – om han själv inte är specialist på sådan sjukdom – inhämtar sakkunnigt råd eller remitterar kvinnan till specialist. I några landsting har också utsetts en särskild överläkare med uppgift att ha tillsyn över och leda mödrahälsovården. En av de viktigaste uppgifterna är därvid att sprida kunskap om bl. a. de åtgärder som bör vidtas vid havandeskap i kombination med diabetes.

I socialstyrelsens nyligen färdigställda utredning om förlossningsvårdens organisation har ägnats särskild uppmärksamhet åt möjligheterna att undvika komplikationer vid graviditet och förlossning bl. a. när det gäller diabetessjuka kvinnor. Enligt vad jag inhämtat avser socialstyrelsen att i anslutning härtill bedriva en ökad information i dessa frågor till läkare och annan personal inom mödravården.

Fru NORDLANDER (vpk):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min enkla fråga. Även om svaret är hållet i en positiv ton tillför det inget konkret till frågeställningen.

Det finns för närvarande ca 200 000 diabetessjuka i vårt land. Även om diabetes i stor utsträckning är en ålderssjukdom, är det tyvärr så att

Torsdagen den
24 januari 1974

*Om särskild läkar-
kontroll av diabetes-
sjuka gravida
kvinnor*

denna sjukdom ökar och att det är den yngre generationen som drabbas i ökad omfattning. Det är en sjukdom som drabbar kvinnor oftare än män.

Genom ökningen av sjukdomen hos de yngre blir det allt fler kvinnor i fertil ålder som drabbas, och då kommer vi in på frågan om deras möjligheter att föda levande och friska barn. Enligt forskarna är diabetes ärftlig och arvsanlagen finns hos många människor. Det är då också klart att ju fler överlevande barn som föds med diabetessjuka föräldrar, desto mer ökar också sjukdomsrisken. Men detta kan inte få innebära att inte allt som är möjligt att göra också görs för de diabetessjuka för att dessa skall få leva ett normalt liv, och det gäller också dessa kvinnors rätt och möjlighet att föda barn under betryggande omständigheter.

En intensiv forskning har bedrivits på detta område. Man vet mycket om sjukdomen och om hur den skall behandlas, och vi hoppas att man snart också skall finna bot för denna sjukdom. Men även nu kan mycket göras för att lösa det problem som frågan i dag gäller.

Experter på detta område hävdar att med en adekvat diabetesbehandling innebär graviditet knappast längre större risker för en kvinna med diabetes än för en icke diabetessjuk kvinna. Men detta förutsätter en mycket noggrann diabeteskontroll under hela graviditeten -- ett problem som har även en sjukvårdsadministrativ aspekt, eftersom det för en sådan diabeteskontroll krävs ett intimt lagarbete av intresserade och erfarna specialläkare.

I senaste numret av Läkartidningen redovisas, vilket också har uppmärksammats av pressen i övrigt, en undersökning av diabetesgraviditeter under en femårsperiod i Linköpingsregionen. Jag skall inte gå in på de läkartermen som använts och som jag inte behärskar, men klart framgår att en minutiös kontroll av moderns diabetes är avgörande för resultatet vid födseln.

Till sist: möjligheten till en adekvat diabetesbehandling får inte vara beroende av var man är bosatt. Därom tror jag att statsrådet och jag är överens, och det kanske jag kan få bekräftat nu. Ansvaret för en lösning av den frågan måste väl ligga hos statsrådet.

Herr socialministern ASPLING:

Herr talman! Det är säkerligen inte obekant för fru Nordlander att vi har världens lägsta spädbarnsdödlighet i vårt land, och det säger ganska mycket om den standard vi har kunnat bygga upp på sjukvårdsområdet. Men samtidigt har vi riskgrupper och där möter vi många problem. En sådan riskgrupp har fru Nordlander pekat på i sin fråga.

Det är angeläget -- låt mig understryka det -- att allt som är möjligt görs för att minska spädbarnsdödligheten för diabetessjuka kvinnor. Från centralt håll har man också i hög grad haft sin uppmärksamhet riktad på de här problemen. Jag kan nämna att det redan tidigare har gått ut cirkulär angående specialistövervakning av blivande mödrar, där man har understrukit vikten av att särskild uppmärksamhet ägnas bl. a. gravida kvinnor med diabetes. Sådana frågor tas också upp i de årliga kurser för läkare m. fl. inom mödra- och barnhälsovården som socialstyrelsen anordnar. Som framgått av mitt svar avser nu socialstyrelsen att intensifiera och bygga ut informationsverksamheten i de här frågorna.

Torsdagen den
24 januari 1974

*Ang. rätten för den
som ådömts frihets-
straff att mottaga
besök av anhörig*

Jag kan här också nämna att ökade läkarresurser fr. o. m. innevarande budgetår ställts till socialstyrelsens förfogande för obstetrik och gynekologi.

Det är, herr talman, min förhoppning att de åtgärder som vidtagits och som nu planeras skall medföra en väsentlig minskning av spädbarnsdödligheten för diabetessjuka kvinnor.

Fru NORDLANDER (vpk):

Herr talman! Jag tackar för detta ytterligare besked. Jag är helt medveten om den låga barnadödligheten, men i det här fallet varierar barnadödligheten, beroende på var man bor, från 5 upp till 30 procent. Jag har förut tagit upp frågor om olika behandling av människor beroende på bostadsort, och det är alltid lika deprimerande att konstatera att det finns sådana fall.

I samband med undersökningen i Linköpingsregionen gjordes en rundfråga till landets barnkliniker rörande diabetesvårdens organisation. Svar lämnades från 26 av 44 tillfrågade lasarett, och endast 8 av de svarande uppgav att det fanns en adekvat organiserad vård för gravida kvinnor med diabetes. Vid sjukhus där antalet diabetesgraviteter är lågt föreligger svårigheter att upprätthålla en önskvärd behandlingsberedskap, och därför måste en viss centralisering ske, även om det förlänger resvägen för vissa patienter. Då krävs det en komplettering i samarbete med sjukhuset, så att en acceptabel vård under den första delen av graviditeten kan ges så nära hemmet som möjligt för att sedan mot slutet följas upp av sjukhusvård på därtill rustat sjukhus.

Ytterligare en synpunkt är att det är viktigt med adekvat vård vid den första graviditeten. Unga kvinnor har större möjligheter till normal födsel, medan riskerna ökar med stigande ålder.

Jag har i dag från docent Bengt Persson, Karolinska institutet, S:t Görans barnklinik, fått synpunkter på vården av gravida mödrar med diabetes och deras nyfödda barn i Sverige. Den redogörelsen överlämnar jag gärna direkt till statsrådet för beaktande, om han inte redan har lagit del av den.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Ang. rätten för den som ådömts frihetsstraff att mottaga besök av anhörig

Herr justitieministern GEIJER erhöll ordet för att besvara herr Lövenborgs (vpk) i kammarens protokoll för den 11 januari intagna fråga, nr 13, och anförde:

Herr talman! Herr Lövenborg har frågat mig om jag vill uttala mig om vilken praxis som bör följas när det gäller rätt för person som ådömts frihetsstraff att ta emot besök av make, eventuellt även annan familjeanhörig.

Den som dömts till frihetsstraff och intagits i fängvårdsanstalt får enligt lagen om behandling i fängvårdsanstalt ta emot besök av bl. a.

Torsdagen den
24 januari 1974

*Ang. rätten för den
som ådömts frihets-
straff att mottaga
besök av anhörig*

familjemedlemmar och andra närstående i den mån det är förenligt med ordningen inom anstalten och om det inte av särskild anledning kan verka skadligt. Enligt ett av kriminalvårdsstyrelsen utfärdat cirkulär om vård i anstalt bör sådana besök främjas.

En vidsträckt rätt för personer som intagits i fängvårdsanstalt att ta emot besök är enligt min mening av väsentlig betydelse. En mindre restriktiv lagreglering än den nuvarande är därför väl motiverad. I en proposition angående ny lagstiftning om kriminalvård i anstalt m. m., vilken avlämnades tidigare i denna vecka, föreslås därför att intagen får ta emot besök i den utsträckning det lämpligen kan ske. Han skall dock inte få ta emot besök som är ägnat att äventyra säkerheten i anstalten eller som kan motverka hans anpassning i samhället eller eljest vara till skada för honom eller annan. Den begränsning som ligger i uttrycket "där det lämpligen kan ske" syftar enbart på sådana förhållanden som anstaltsrutinen, personaltillgången och andra praktiska förutsättningar för mottagande av besök. Det ligger i sakens natur att övriga begränsningar endast sällan kan bli tillämpliga när det gäller besök av nära anhöriga.

Skyddet för de intressen som ligger bakom häktningsinstitutet motiverar att särskilda regler om besöksrätt gäller, när dom avseende frihetsstraff inte vunnit laga kraft och den som domen avser skall vara häktad i avvaktan härpå. I lagen om behandlingen av häktade och anhållna m. fl. sägs, att häktad får ta emot besök endast om besöket kan ske utan att äventyra ordning och säkerhet eller medföra fara för att bevis undanröjs eller utredning om brott eljest försvåras. Den möjlighet att förbjuda besök som dessa regler ger bör enligt min mening användas restriktivt. Vid tillämpningen bör tas så stor hänsyn som möjligt till de omhändertagna och deras anhöriga.

Herr LÖVENBORG (vpk):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret och uppfattar andan i det som i sak positiv. Därav följer att bedömningen även ur statsrådets synpunkt måste vara att behandlingen av Jan Guillou som är bakgrunden till min fråga - inte var sådan som den borde ha varit. Man höll honom nämligen i sträng isolering sedan domen fallit. Han fick inte träffa sin fru, vilket är ett känt faktum. Han satt i en cell där han enligt uppgift inte ens hade ögonkontakt med någon av de andra fångarna. Motiveringen till isoleringen var, såvitt jag har fått veta, att en normal behandling kunde försvåra utredningen. Man har svårt att ta detta på allvar. Utredningen var slutförd, domen hade fallit och någon samhällsomstörtande konspiration mellan makarna, om de fått träffas, kunde knappast ha befarats. Då ligger det nära till hands att tolka behandlingen av Guillou så som många också har gjort, nämligen att det var fråga om ytterligare straff eller om en hämndåtgärd.

Nu vet jag att den isolering som jag talar om har hävts sedan frågan ställdes. Men vad det här gäller är ju inte närmast ett enskilt fall, utan det är fråga om de principer som tillämpas. Det kan inte vara rimligt att makar eller andra nära anhöriga på detta grymma sätt skall hållas åtskilda sedan dom fallit. Jag har svårt att tänka mig fall då en åtgärd av det här slaget kan vara motiverad. Statsrådet Geijer nämner några praktiska skäl:

anstaltsrutiner, personaltillgången osv. De gällde knappast i detta fall.

I fråga om häktningsinstitutet säger statsrådet också att reglerna bör användas mycket restriktivt även i fall då personer sitter häktade och domen inte vunnit laga kraft, vilket ju här var situationen. Jag tycker att det lagrummet måste tolkas mycket restriktivt, därför att det betyder *hård press för såväl häktade som deras anhöriga*, och i det här omnämnda fallet inte minst därför att isoleringstiden också kom att omfatta den helg som brukar firas i värme och gemenskap.

När det gäller IB-affären finns det åtskilliga plumpar i de rättsvårdande instansernas agerande. Jag tycker att den nämnda isoleringen är en av dem.

Herr justitieministern GEIJER:

Herr talman! Det är nödvändigt att hålla isär situationen för den som är häktad och för den som fått en lagakraftvunnen dom.

När det gäller en häktad kommer speciella moment in i bilden och som åklagaren måste bedöma. Om det nu var detta enskilda fall som var bakgrunden till herr Lövenborgs fråga är det bara att konstatera att möjlighet ju alltid finns att riksåklagaren överprövar fallet. Så skedde ju också i detta fall. Därefter medgavs besök av anhöriga, vilket jag tycker är i linje med hur man skall tolka denna bestämmelse.

Herr LÖVENBORG (vpk):

Herr talman! Det var ju en högst ovanlig åtgärd som vidtogs i det konkreta fallet, och om det gällt någon annan än den det nu gällde hade det förmodligen inte blivit särskilt stark reaktion. Här handlade det om en fånge som var en s. k. kändis, vilket han hade blivit genom omständigheternas makt, och då fästes alltså uppmärksamheten på att en åklagare har den formella möjligheten att hålla en person isolerad till dess att domen vinner laga kraft.

Jag tycker inte att de regler om begränsning av besöksrätten som finns kan appliceras på fallet. Jag tänker på de bestämmelser som gäller i fråga om besök som kan äventyra ordning och säkerhet på anstalten eller som kan medföra fara för att bevis undanröjs eller utredning om brott eljest försvåras. Här handlade det om besök av Jan Guillous hustru Marina Stagh, men det kan självfallet också gälla andra fall än Jan Guillou; det beror på åklagarens bedömning.

Jag tycker att det mot denna bakgrund är motiverat att det görs en översyn också när det gäller det lagrum som man i detta fall stödde sig på.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Om vidgat utnyttjande av tågcharter

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Sellgrens* (fp) i kammarens protokoll för den 11 januari intagna fråga, nr 9, och anförde:

Torsdagen den
24 januari 1974

*Om vidgat utnytt-
jande av tågcharter*

Herr talman! Herr Sellgren har frågat mig om jag är beredd att på grundval av erfarenheterna från försöken med veckoslutstrafik genom tågcharter på sträckan Sundsvall—Stockholm föregående år förorda ett mer omfattande utnyttjande av tågcharter.

SJ:s s. k. tågcharter vänder sig till grupper av resande där resan utgör en del av ett större arrangemang. En researrangör abonnerar således t. ex. en hel vagn i ett bestämt tåg och betalar ett fast pris för detta. Själva resans pris för varje resenär beror därför av beläggningen, medan totalpriset bestäms av arrangören beroende på kostnaderna i övrigt, hotellrabatter etc.

Enligt gällande bestämmelser äger SJ medge sådana nedsättningar i förhållande till järnvägstaxorna som är förenliga med SJ:s ekonomiska intresse. Då det således ankommer på SJ att göra ifrågavarande bedömningar, är jag inte beredd att ta något initiativ av det slag herr Sellgren åsyftar.

Herr SELLGREN (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Statsrådet har fäst sig vid att jag undrar om han är beredd att "förorda" ett mer omfattande tågcharter, och i sitt svar tar han närmast upp de traditionella typer av tågcharter som förekommer. Men mig veterligt kan man inte utan vidare abonnera på vagnar mellan vissa relationer för att bedriva veckoslutstrafik, utan den försöksverksamhet som genomfördes på sträckan Sundsvall—Stockholm var någonting exklusivt som SJ resebyrå fick göra för en kortare period. Sedan var avsikten att SJ skulle utvärdera resultatet för att se om denna tågcharter tagit något av den ordinarie trafiken.

Det har nu gått ungefär ett år sedan försöksverksamheten genomfördes, och såvitt jag vet är utvärderingen ännu inte klar. Detta är orsaken till att jag ställt frågan till statsrådet, och svaret kan uppfattas som en bekräftelse på att SJ åtminstone än så länge kan styra verksamheten helt efter sin egen bedömning.

Tåget är ett bekvämt transportmedel. Många föredrar av tradition att åka tåg, men biljettpriserna är för höga — det är tröskeln som hindrar ett större utnyttjande av tåget. Järnvägen är energisnål och måste därför uppmärksammas mera som det främsta kollektiva transportmedlet. SJ bedriver veckoslutstrafik med bussar i konkurrens med andra bussföretag — det är i och för sig helt riktigt — men ofta bedriver SJ denna veckoslutstrafik i konkurrens med sin egen rälsbundna verksamhet, och då går det fulla bussar och tomma tåg. Det är ungefär samma avgångstider för tåg och SJ-buss från en och samma ort till en och samma relation. Detta är slöseri med energi och medel.

Med detta menar jag inte att SJ inte skulle kunna bedriva veckoslutstrafik med buss i konkurrens med andra bussföretag, men att konkurrera med sig själv är knappast någonting som man kan rekommendera. Som jag sade är det slöseri med energi och medel. Därför var jag oroad över att det skall ta ett helt år innan utvärderingen är klar. Det tyder på att det inte kommer att bli någon upprepning av detta sätt att bedriva veckoslutstrafik som jag anförde ett exempel på i min fråga och som var mycket uppskattat.

Torsdagen den
24 januari 1974

*Om vidgat utnytt-
jande av tågcharter*

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! Som jag framhållit i mitt svar till herr Sellgren har statens järnvägar att inom ramen för de tekniska, praktiska och utrymmesmässiga resurser man anser sig ha föranstalta om rabatter av den typ som vi här diskuterar. Därför har jag inte vare sig anledning eller möjlighet att diskutera huruvida statens järnvägar i den relation, som jag förutsätter att herr Sellgren tänker på, kan fortsätta med denna form av rabatterade resor. Det måste åligga statens järnvägar, inte Kungl. Maj:t, att från tid till annan avgöra vad som från företagets synpunkt är möjligt. Jag tror inte heller att herr Sellgren i den delen har någon annan mening.

Sedan är vi helt överens om att järnvägarna är ett bra kommunikationsmedel, som bör användas av alla som har möjlighet till det, och det ligger också i hela den nya trafikpolitik som regeringen nu står i begrepp att fastlägga och som sedermera kommer att föreläggas riksdagen. Därför menar jag att herr Sellgrens frågeställning om tidpunkten för utvärderingen av de nu årsgamla försöken knappast kan kopplas samman med frågan om SJ:s möjligheter att utvidga eller upprepa sådana här rabattresor. Det är helt enkelt så att SJ med hänsyn till den kapacitet man har och de resurser som står till förfogande har att pröva olika former för rabatter. Detta är just en sådan rabatt. Jag utgår från som självklart att företaget inte drar sig för att upprepa de försök som här gjorts, om man finner att det finns resurser för det.

Herr SELLGREN (fp):

Herr talman! Då konstaterar jag än en gång att statsrådet och departementet inte har någon möjlighet att ingripa i sådana här frågor. Men låt mig ändå som min mening framhålla att SJ, som jag erfarenhetsmässigt ser det, har både utrymmesmässiga och tekniska resurser att bedriva veckoslutstrafik mellan vissa relationer som är naturliga för företaget, utan att detta skall behöva nämnvärt påverka SJ:s ordinarie trafik. Man reser nämligen sällan med tåg mellan två relationer över ett veckoslut. Mönstret är i stället sannolikt det att någon åker hem till helgen och andra åker hemifrån när helgen är slut. Det är inte samma personer som reser. Det är det som gör att beläggningen för SJ under veckosluten är ganska hög. Här är det fråga om att skapa förutsättningar för att ta med speciella vagnar, som är chartrade av t. ex. resebyråer.

Jag kan inte säga hur det är för dagen, men för inte så länge sedan annonserade SJ om veckoslutsbussar från Kramfors till Stockholm med avgång några minuter före det ordinarie tågets avgång. Detta kan inte vara ett riktigt sätt att utnyttja vare sig de ekonomiska resurserna eller resurserna på energisidan.

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! I klarhetens namn är det angeläget att säga att statens järnvägar när det gäller busstrafiken, enkannerligen då veckoslutstrafiken, icke konkurrerar enbart med sig själv, dvs. med den rälsbundna trafiken. Herr Sellgren vet lika väl som jag att det också finns annan trafik på landsvägarna, nämligen privat busstrafik. Jag tycker att det är helt riktigt – och det tyckte också herr Sellgren i sitt första inlägg – att statens

Torsdagen den
24 januari 1974

*Om oljebesparande
vägbeläggings-
material*

järnvägar anordnar billiga bussresor under helgerna, om man vagnmässigt och på annat sätt har resurser till det. Man kan till relativt låg kostnad sätta in en landsvägsbuss för en veckoslutsresa. Det är i dagens läge inte möjligt att uppnå samma kostnadsbild när det gäller den spårbundna trafiken. Det går bara inte. I det fallet får man, som jag sade i min förra replik, anpassa rabatterna i den spårbundna trafiken till tillfälliga arrangemang av typ chartererbjudande och liknande.

Jag har sagt detta därför att man av herr Sellgrens senaste replik kunde få uppfattningen att SJ har dominansen även i busstrafiken, vilket ju icke är fallet.

Herr SELLGREN (fp):

Herr talman! Vad herr statsrådet sade i början av sin senaste replik är exakt vad jag sade i mitt första anförande, nämligen att SJ bedriver veckoslutstrafik med bussar i konkurrens inte bara med sig själv utan även med andra bussföretag. Jag sade uttryckligen att det är SJ:s fulla rätt att göra så. Men när man samtidigt bedriver konkurrens med sin egen rälsbundna trafik anser jag att det går för långt; det är slöseri med både energi och medel.

Våra uppfattningar om hur det hela bör läggas upp börjar närma sig varandra. När det gäller SJ:s engagemang på detta område, tror jag att vi är överens. SJ skall självfallet inte heller ha monopol på veckoslutstrafiken med bussar. Men det är liksom en annan sak som är mer komplicerad och som inte gäller just det spørsmål vi diskuterar i dag.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 8 Om oljebesparande vägbeläggingsmaterial

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr Komstedts (m) i kammarens protokoll för den 17 januari intagna fråga, nr 20, och anförde:

Herr talman! Herr Komstedt har frågat mig om jag avser att vidtaga åtgärder för att få fram alternativa vägbeläggingsmaterial i stället för asfalt i syfte att hålla tillbaka oljeförbrukningen.

Mot bakgrund av hittillsvarande resultat inom vägforskningen står det klart, att det inom överskådlig framtid inte är möjligt att finna nya material som kan ersätta nu kända och använda vägbeläggingsmaterial, nämligen asfalt, vägolja m. m. I vissa sammanhang — där det bedöms lämpligt med hänsyn till teknisk-ekonomiska faktorer — används cement som bindemedel i vägbeläggningar. Man får dock inte glömma att cementtillverkning är förhållandevis energikrävande och att stora kvantiteter bränsle, vanligen eldningsolja, åtgår vid tillverkningsprocessen.

Priset på såväl asfalt som vägolja har under det senaste året ökat kraftigt. Jag utgår från att vägverket som ett led i sin fortlöpande forsknings- och utvecklingsverksamhet tar till vara alla möjligheter att få fram godtagbara beläggningstyper som kräver en relativt sett mindre mängd bindemedel. Något initiativ från min sida anser jag med hänsyn härtill inte motiverat.

Herr KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Jag hade väl inte väntat att statsrådet skulle presentera några alternativa färdiga lösningar på det problem som jag har aktualiserat, och det gör ju statsrådet inte heller. Däremot skulle man kunna tänka sig att statsrådet hade varit mera positiv i sitt svar när det gäller att uttala sig om att driva på utvecklingsarbetet och forskningen på det här området. Man skulle kunna tänka sig att medel för sådan forskning tas exempelvis av byggforskningsavgifterna. För ett par år sedan ändrades byggforskningsavgifterna så att den lönesumma som tillföres byggforskningen även tas från anläggningsarbeten, men mig veterligt har man inte satsat några betydande belopp för att få till stånd forskning beträffande just vägbeläggingsmaterial. I år föreslås en höjning av byggforskningsavgiften från 0,5 till 0,6 procent. Det skulle kanske utifrån de utgångspunkterna vara rimligt att satsa något mer – och att statsmakterna vore pådrivare – för att få fram alternativa vägbeläggningar.

Jag menar inte att asfalten är dålig som material. Det är inte därför jag har ställt frågan, och jag har inte heller gripits av stora skälvan på grund av den situation beträffande oljan och energiförsörjningen som vi befinner oss i just i dag. Jag tror nog att oljefrågorna kommer att lösas på sikt, men problemet är att oljan ökat kraftigt i pris. I den petita som upprättades av statens vägverk i mitten av år 1973 och som ligger till grund för budgetåret 1974/75 kunde man inte ta hänsyn till de ökade kostnader som nu kommer att uppstå för vägbeläggingsmaterial. Det kommer att handla om åtskilliga miljoner kronor på minussidan, och det betyder självfallet att vi får mindre utbyggnader och underhåll på vägsidan än beräknat. De knappa tillgångar som redan finns på vägsidan kommer alltså att ytterligare beskäras.

Nu säger statsrådet i sitt svar att man använder cement i vissa fall. Jag kan inte uttala mig om huruvida det är tekniskt riktigt att satsa mer på cementsidan. Statsrådet hänvisar till att cementframställning är energikrävande, men då kan man säga att den energi som går åt för att producera cement kan framställas av något annat än olja. Statsrådet säger att han utgår från att vägverket fortlöpande skall följa dessa frågor, men då är vi tillbaka vid medelstildelningen: vägverket kanske inte har de resurserna utan skulle kanske önska ett ingripande från statsmakternas sida som ett pådrivande instrument.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 9 Ang. SJ:s godsbefordringsförhållanden i Kinna

Herr kommunikationsministern NORLING erhöll ordet för att besvara herr *Nyhages* (m) i kammararens protokoll för den 17 januari intagna fråga, nr 24, och anförde:

Herr talman! Herr Nyhage har frågat mig om jag är villig medverka till att SJ:s godsbefordringsförhållanden i Kinna inte försämras.

De förändringar av styckeogodsservicen som SJ håller på att genomföra

Nr 10

Torsdagen den
24 januari 1974

*Ang. SJ:s godsbe-
fordringsförhål-
landen i Kinna*

Torsdagen den
24 januari 1974

*Ang. SJ:s godsbe-
fordringsförhål-
landen i Kinna*

i Marks kommun innebär att den i Kinna tidigare införda tågbilgodsser-
vicen nu också kommer att omfatta Skene. Denna utökning av servicen
innebär vidare att forslingskapaciteten ökas så att förutom hemforsling av
stycke gods direkt till affärer och företag hämfning av avgående gods kan
erbjudas kunderna i Marks kommun i större utsträckning än tidigare.

Den godsmängd som sedan återstår att behandla i magasinerna i Kinna
och Skene, som båda ligger inom Marks kommun på ett inbördes avstånd
av 3,8 km, är av så liten omfattning att den enligt SJ inte motiverar att
båda magasinerna bibehålls. Eftersom magasinet i Skene är av mycket god
standard har SJ valt att utnyttja detta som in- och utlämningsställe i
Marks kommun och inte återuppföra det bruna magasinet i Kinna.
Kommunen har motsatt sig att omläggningen sker redan innevarande
vinter. SJ har tagit hänsyn härtill och avser nu företa omändringen
fr. o. m. den 1 juli i år.

Genom att huvudparten av stycke godset kommer att direktforslas från
och till stycke godsterminalen i Borås och genom det förhållandet att för
resterande gods lokal service bibehålls i Marks kommun vid magasinet i
Skene synes de vidtagna åtgärderna ge en godtagbar service för såväl
ortens näringsliv som allmänheten.

Herr NYHAGE (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för det avgivna svaret.

Bakgrunden till frågan är att godsmagasinet i Kinna helt förstördes av
brand i juni 1972. I avvaktan på att ett nytt magasin skulle byggas upp
har man fått använda sig av ett provisorium. Det har fungerat, tack vare
utomordentliga insatser av personalen, som fått arbeta under svåra
förhållanden.

Planerandet av ett nytt magasin har pågått i mer än ett och ett halvt
år. Ritningar har åtskilliga gånger vandrat mellan SJ:s centralförvaltning
och olika lokala myndigheter och instanser. Allt tydde alltså på det som
ansågs fullkomligt självklart, nämligen att SJ ämnade uppygga ett nytt
magasin, då plötsligt besked utgick att man i stället avsåg att överflytta
all godshantering till Skene, ca 4 km från Kinna. Detta besked bör ses
mot bakgrunden av att Kinna är den enda station som SJ har satsat på
såsom serviceinrättning mellan Borås och Varberg — man har låtit bygga
ett nytt stationshus för några år sedan. Det bör också ses mot
bakgrunden av att man har tonat ner verksamheten vid Skene station,
som automatiserats, vilket alltså medger fågrörelser utan bemanning vid
stationen.

SJ:s överraskande besked i denna fråga väckte milt sagt stor
bestörtning i vida kretsar. Därest man nu förverkligar sina planer att
överflytta godshanteringen från Kinna till Skene, innebär detta otvivelak-
tigt försämrade förhållanden för befolkningen i allmänhet, för företagarna
i synnerhet och för småföretagarna i allra högsta grad.

Den övervägande delen av bygdens industri är lokaliserad till Kinna
och inte till Skene. En betydande del av den omgivande bygden har
Kinna som centralort i såväl järnvägs- som postalt hänseende. I allra
högsta grad får därför ett nedläggande av godshanteringen i Kinna
negativa konsekvenser. Det blir kraftigt ökade kostnader och allvarligt

Torsdagen den
24 januari 1974

*Ang. SJ:s godsbe-
fordringsförhål-
landen i Kinna*

försämrad service. Samhällsekonomiskt sett är SJ:s beslut inte försvarligt. Ökningen av näringslivets kostnader på grund av den längre transportvägen – man kan inte nöja sig med att bara se på avståndet mellan Kinna och Skene, eftersom många har långt avstånd till Kinna – blir mycket större än de eventuella kostnadsbesparingar som SJ kan vinna genom att ej investera i ett nytt godsmagasin i Kinna.

Även servicemässigt sett är SJ:s beslut oförsvarligt. SJ kan möjligen på ett tillfredsställande sätt klara utforslingen av godset men definitivt inte inforslingen. Genom sitt beslut framtingar SJ längre transportvägar, och särskilt de mindre företagen drabbas svårt. Den enskilda människan kommer i kläm.

Att man på skilda håll har reagerat kraftigt är inte underligt. Jag vill här, eftersom min tid har gått ut, bara uttrycka den förhoppningen att statsrådet måtte uttala att han inte vill medverka till en sådan omotiverad och på sakliga skäl ogrundad åtgärd som det här är fråga om.

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! I ett svar till herr Lindberg den 6 december i fjol på en fråga som hade nära släktskap med den fråga herr Nyhage nu har tagit upp sade jag följande: "Efter beslut av 1968 års riksdag har det blivit möjligt för kommuner, som anser att olönsam järnvägsstation bör bibehållas, att göra framställning om detta till Kungl. Maj:t. Sådan framställning kan göras även ifall SJ har för avsikt att lägga ned endast ett trafikslag vid stationen. Här har alltså kommunen en möjlighet att få frågan ytterligare prövad, om man anser att man har några särskilda skäl som bör beaktas."

Marks kommun har i sitt yttrande, daterat den 20 december i fjol, i den av herr Nyhage påtalade frågan, sedan man har diskuterat förändringen, meddelat: "Kommunen får med vad som anförts hemställa att SJ omprövar sitt beslut om nedläggning av godshanteringen i Kinna och kan icke tillstyrka överflyttning den 7/1 1974."

SJ har ansett dels att detta icke är ett formellt överklagande till Konungen - vilket det ju heller inte är - dels att Marks kommun har avsett att anmäla att man motsätter sig den tidsplanering som SJ har haft för förändringen.

Mot denna bakgrund, herr talman, menar jag att Marks kommun har varit i sin fulla rätt att överklaga förändringen hos Kungl. Maj:t. Kommunen har inte utnyttjat den överklagningsmöjligheten. Man har i sitt yttrande till SJ sagt att man motsätter sig tidpunkten för förändringen. Allt detta gör, menar jag, att det finns skäl för SJ att bedöma det så att dess beslut i frågan är prövat av Marks kommun.

Herr NYHAGE (m):

Herr talman! Det är ingen tvekan om att såväl kommunala myndigheter som företagare och representanter för befolkningen har reagerat mycket negativt mot detta besked. De kommunala myndigheterna har önskat att godsmagasinet i Kinna skall byggas upp igen. Av den centrumplan som jag har ett exemplar av i min hand och som har utarbetats beträffande Kinna framgår också att man utgår från att ett

Torsdagen den
24 januari 1974

*Ang. SJ:s godsbe-
fordringsförhål-
landen i Kinna*

godsmagasin skall finnas på Kinna stationsområde. Från företagarkåll har man uppvaktat SJ men utan önskat resultat.

Man kan inte tolka den reaktion som kommit till uttryck i bygden på annat sätt än att man där är klart för att godsmagasinet i Kinna bör bevaras. Om så inte sker blir det reellt sett ekonomiska svårigheter inte minst för företagen och försämrad service. Det borde vara angeläget, inte minst i dessa tider när ökade drivmedelskostnader medför ökade kostnader för biltransporterna, att man söker bevara servicen i stället för att försämlra den.

Herr kommunikationsministern NORLING:

Herr talman! Om herr Nyhage har rätt — och jag har ingen anledning att ifrågasätta hans uppgifter om opinionen i området — är det ännu märkligare att inte Marks kommun har överklagat beslutet hos Kungl. Maj:t. Det är detta som fattas för att man skulle ha fått frågan slutligt prövat.

Jag vidhåller således, utan att vilja rida på överklagningsinstitut eller någonting annat, att här hade man möjlighet att gå till högsta instans och få SJ:s beslut prövat. Man har inte gjort det. Det åligger inte Kungl. Maj:t att så att säga i andra riktningen aktualisera ärendet.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 10 Föredrogs och hänvisades framställningen nr 11 till konstitutionsutskottet.

§ 11 Föredrogs och hänvisades motionerna
nr 261—264 till konstitutionsutskottet,
nr 265 till finansutskottet,
nr 266—274 till skatteutskottet,
nr 275 och 276 till justitieutskottet,
nr 277 till lagutskottet,
nr 278 och 279 till utrikesutskottet,
nr 280 till försvarsutskottet,
nr 281 och 282 till socialförsäkringsutskottet,
nr 283—290 till socialutskottet,
nr 291—293 till kulturutskottet,
nr 294—306 till utbildningsutskottet,
nr 307—318 till trafikutskottet,
nr 319—331 till jordbruksutskottet,
nr 332 och 333 till näringsutskottet,
nr 334 till trafikutskottet,
nr 335—338 till näringsutskottet,
nr 339—341 till inrikesutskottet samt
nr 342—346 till civilutskottet.

§ 12 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningen nr 28.

§ 13 Herr talmannen meddelade att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1 och 2 skulle sättas sist på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

Ordet lämnades på begäran till

Herr LEUCHOVIUS (m), som yttrade:

Herr talman! Nedskärningen av oljeproduktionen i Mellersta Östern, framkallad av politiska skäl, har mycket hastigt och märkbart påverkat den svenska energiförsörjningen både på kort sikt och för framtiden. Även om världens oljetillgångar är avsevärda och många tillgångar ännu inte utnyttjats, talar allt för att den explosionsartade prishöjningen som sannolikt ännu långt ifrån nått sin kulmen kommer att medföra ett framtida avsevärt högre pris än vad vi varit vana vid. Det kommer obönhörligen att innebära att vi måste vidtaga alla tänkbara åtgärder för att göra oss mindre beroende av oljeimport än nu. Vi måste inrikta oss på energibesparande åtgärder inte bara för dagen utan också i ett längre perspektiv.

Men framför allt måste vi söka efter alternativa energikällor och bättre utnyttjande av redan befintliga. Forskning och utveckling inom energiområdet måste prioriteras. Inhemska bränslen som torv, bark, övrigt skogsavfall och sopor bör användas i långt större utsträckning än nu för uppvärmning.

Oljan står för drygt 70 procent av vår energiförsörjning. Ca 25 procent av elkraften produceras i oljeeldade värmekraftverk. Även om besparingsåtgärder tillfälligt kan minska vårt behov av elkraft talar allt för att elförbrukningen i framtiden kommer att stiga successivt. Någon fortsatt utbyggnad av de få återstående ännu ej exploaterade älvarna bör enligt min mening knappast ske. Däremot bör självfallet allt göras för att genom modernisering och utbyggnad av redan befintliga kraftverk öka elproduktionen.

Vid sidan av de stora vattenkraftverken finns det en i stor utsträckning outnyttjad tillgång av vattenkraft i de otaliga åar i mellersta och södra Sverige som förr i stor omfattning utnyttjades för lokala behov av elkraft, kvarndrift etc. Jag vill i denna interpellation närmast beröra denna energireserv och dess utnyttjande.

Enligt min mening finns det i det rådande läget och med sikte på framtiden all anledning att utnyttja den berörda tillgången. Härför talar också starkt miljömässiga hänsyn. Utnyttjande av vattenkraften i redan utbyggda och reglerade system har enbart positiva effekter för miljön. Gamla vackra raserade kvarnar med pittoreska kvarndammar kan restaureras. Vattenkraften ger inga oönskade bieffekter som t. ex. stinkande och fördärvbringande svavelrök från oljeeldade kraftverk.

Det torde inte finnas någon säker uppskattning hur stor energitillgången är i icke utnyttjade fallhöjder vid våra vattendrag. Men ett par exempel ger dock en fingervisning om att det rör sig om icke oväsentliga energireserver.

Ordföranden i Tidans regleringsförening – herr Folke Kampe – har gjort en ingående kartläggning av samtliga vattenfall utefter Tidans lopp, de energieffekter som i dag utnyttjas och de som är möjliga att utnyttja. Vid de ca 35 olika större och mindre anläggningar som i dag eller tidigare

utnyttjat vattenkraften uttas nu en effekt av ca 4 000 kW. Det skulle emellertid vara möjligt att utnyttja nära 9 000 kW. Ett fullt utnyttjande under hela året skulle innebära ett ytterligare uttag av mellan 25 och 30 miljoner kWh vilket motsvarar ca 7 000 ton olja till ett dagsvärde av över 4 miljoner kronor.

Vid Kvarnskolan i Mariestad har ingenjör Sven Tysk enligt pressuppgifter på ett genialt sätt utnyttjat den gamla kvarnturbinen för generering av elkraft. Anläggningen som nyligen moderniserats förser inte bara skolan med all behövlig elenergi utan lämnar också ett överskott till kommunens elnät. Enligt ingenjör Tysk skulle en utbyggnad av motsvarande slag lätt kunna göras av flertalet av de 400–500 nedlagda vattenkvarnar som finns i landet. En sådan utbyggnad – som skulle kunna ske till förhållandevis låga kostnader – skulle enligt ingenjör Tysk ge ett energitillskott motsvarande 24 miljoner liter olja per år. Även om de energitillgångar jag här berört endast utgör en ringa del av vårt behov bör enligt min mening allt göras för att utnyttja så stor del därav som möjligt.

Lämnade uppgifter ger vid handen att skälet till att många av de mindre kraftverken i dag inte utnyttjas är att det är svårt eller omöjligt att få tillstånd från Vattenfall eller andra stora kraftbolag att ansluta sig till det befintliga kraftnätet. Ett annat skäl är också att ersättningen vid eventuell anslutning ofta har varit för låg för att ge lönsamhet. Det senare skälet borde emellertid i dagsläget kunna elimineras. Enligt min mening skulle statsmakterna omgående inventera nu ej utnyttjade elkraftresurser i tidigare använda fallhöjder i form av smärre kraftverk, kvarnar m. m. Vidare borde hindret för anslutning till elkraftnätet omedelbart undanröjas och statsmakterna på lämpligt sätt stimulera ianspråktagande av de här berörda elkraftreserverna.

Åberopande det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr industriministern få ställa följande fråga:

Anser herr statsrådet att åtgärder bör vidtagas för att ianspråkta den icke obetydliga och miljövänliga energireserv som finns i ej utnyttjade utbyggnader av våra många vattendrag, t. ex. nedlagda eller otillräckligt utnyttjade små kraftstationer och kvarnar?

Denna anhållan bordlades.

§ 15 Anmälades och bordlades Kungl. Maj:ts proposition nr 11 med förslag till förordning om ändring i förordningen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt.

§ 16 Anmälades och bordlades motionerna

Nr 347 av herr *Fälldin m. fl.* om decentralisering och ökad rättssäkerhet inom förvaltningen

Nr 348 av herr *Helén m. fl.* om kommunal närdemokrati

Nr 349 av herr *Hermansson m. fl.* om kyrkans skiljande från staten

Nr 350 av herr *Hermansson m. fl.* om avslag på det vilande förslaget till ny regeringsform, ny riksdagsordning, m. m.

Nr 351 av herr *Hermansson m. fl.* om kommunal rösträtt för invandrare

Nr 352 av herr *Molin m. fl.* om ändringar i vallagen, m. m.

Nr 353 av herr *Olsson* i Sundsvall *m. fl.* om ändrade bestämmelser rörande mandatfördelningen vid kommunala val

Nr 354 av herr *Romanus* om en sökaranläggning för riksdagsledamöterna

Nr 355 av herrar *Schött* och *Björck* i Nässjö om produktionsbidrag för dagstidningar på annat språk än svenska

Nr 356 av herr *Strindberg m. fl.* angående det kommunala partistödet

Nr 357 av fru *Sundberg m. fl.* om ändrad valkretsindelning i Malmöhus län

Nr 358 av herr *Wachtmeister* i Staffanstorp om ett nytt valsistem för landsting och kommuner

Nr 359 av herrar *Westberg* i Ljusdal och *Sellgren* om vidgad skyldighet att distribuera valsedlar till poströstningslokaler, m. m.

Nr 360 av herrar *Alemyr* och *Larsson* i Staffanstorp om ändring i stadgarna för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond

Nr 361 av herrar *Andersson* i Örebro och *Sjönell* om återlån från allmänna pensionsfonden

Nr 362 av herrar *Henmark* och *Lindahl* i Hamburgsund angående fördelningen av kommunalskatt mellan mantalsskrivningskommuner och fritidskommuner

Nr 363 av herrar *Andersson* i Örebro och *Sjönell* om införande av ett generellt investeringskontosystem

Nr 364 av herr *Bohman m. fl.* om vidgad avdragsrätt för familjer vid inkomsttaxeringen

Nr 365 av herr *Börjesson* i Falköping angående gränsen för redovisningsskyldighet till mervärdeskatt

Nr 366 av herrar *Börjesson* i Falköping och *Johansson* i Skärstad om höjning av diabetikers extra avdrag för nedsatt skatteförmåga

Nr 367 av fru *Diesen* om ändring av reglerna för beskattning av tvåfamiljshus

Nr 368 av herr *Ekinge m. fl.* om vidgad avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för avgift till arbetslöshetskassa

Nr 369 av herr *Hugosson m. fl.* om en översyn av reglerna om realisationsvinstbeskattning vid försäljning av fastighet

Nr 370 av herr *Komstedt m. fl.* om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för isoleringsarbeten på villafastighet

Nr 371 av herr *Petersson* i Ronneby om vidgad rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för medel som insatts på skogskonto

Nr 372 av herr *Sundman m. fl.* angående den allmänna arbetsgivaravgiften för fria konstnärliga och litterära yrkesutövare

Nr 373 av fru *Swartz* och fröken *Hörlén* om slopande av mervärdeskatt på textila konstverk

Nr 374 av herr *Winberg m. fl.* om vidgad rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för bilresor mellan bostad och arbetsplats

Nr 375 av herr *Winberg m. fl.* angående änkepensionens ställning i beskattningshänseende

Nr 376 av herr *Åkerlind m. fl.* om vidgad rätt för diabetiker till avdrag för nedsatt skatteförmåga vid inkomsttaxeringen

Nr 377 av herr *Ångström m. fl.* om höjning av det extra avdraget vid beräkning av inkomst av kapital

Nr 378 av herr *Börjesson* i Falköping om subventionering med allmänna medel vid betalningsskyldighet för motparts rättegångskostnad

Nr 379 av fru *Diesen m. fl.* om höjt anslag till Frivillig kontaktsamhet m. m.

Nr 380 av herrar *Hugosson* och *Adamsson* angående viss registerföring vid allmän underrätt

Nr 381 av herr *Johansson* i Jönköping *m. fl.* om inrättande i Jönköping av ett inackorderingshem för kriminalvårdens frivårdsklientel

Nr 382 av herr *Johansson* i Växjö *m. fl.* om samordning av anslagen till polisväsendet

Nr 383 av fru *Kristensson* angående polisbevakningen vid de större flygplatserna

Nr 384 av herr *Nisser m. fl.* angående höjning av ersättningen för övervakningsuppdrag inom kriminalvården, m. m.

Nr 385 av herr *Schött* om inrättande vid Kalmar tingsrätt av en rådmanstjänst

Nr 386 av herr *Winberg m. fl.* om ändringar i rättshjälpslagen, m. m.

Nr 387 av herrar *Bergqvist* och *Rosqvist* om utbyggnad av reglerna om företagsrevision

Nr 388 av herr *Bohman m. fl.* om åtgärder för att undanröja ekonomisk diskriminering av äktenskapet

Nr 389 av herr *Börjesson* i Falköping om offentlig granskning av boutredningsmannaarvoden

Nr 390 av herr *Carlström m. fl.* om vidgad rätt till dispens från låneförbud i aktiebolagslagen

Nr 391 av fru *Diesen* om rätt för adoptivbarn att förvärva svenskt medborgarskap

Nr 392 av fru *Nilsson* i Sunne *m. fl.* om en översyn av konkurslagstiftningen

Nr 393 av fru *Olsson* i Helsingborg *m. fl.* angående skadeståndsansvaret vid fel eller försumlighet under lotsning

Nr 394 av herr *Ringaby m. fl.* angående äldre skadeståndslivräntor

Nr 395 av herr *Sjönell* om en ny bolagsform för mindre företag

Nr 396 av herr *Westberg* i Ljusdal *m. fl.* om en ny bolagsform för mindre företag

Nr 397 av herr *Ahlmark m. fl.* om diplomatiskt erkännande av Guinea-Bissau

Nr 398 av herr *Hermansson m. fl.* om slopande av anslag till IDA och regionala utvecklingsbanker

Nr 399 av herr *Hermansson m. fl.* om bistånd till befrielseörelser i Portugals kolonier, m. m.

Nr 400 av fru *Theorin* och fru *Thorsson* om översättning till svenska språket av FN-rapporter

Nr 401 av herr *Werner* i Malmö *m. fl.* om ökat anslag till de humanitära biståndsorganisationerna för u-landsinformation

Nr 402 av herrar *Karl Bengtsson* i Varberg och *Petersson* i Röstånga angående principerna för det ekonomiska försvarets planering och verksamhet

- Nr 403 av herr *Bohman m. fl.* angående försvarspolitikern
- Nr 404 av herr *Fälldin m. fl.* angående totalförsvaret och försörjningsberedskapen m. m.
- Nr 405 av herr *Bohman m. fl.* om rätt till pension enligt ATP för vård av eget barn
- Nr 406 av herrar *Carlshamre* och *Ringaby* om slopande av socialförsäkringsavgiften för arbetstagare som uppnått 65 år
- Nr 407 av herrar *Fälldin* och *Helén* om rätt till ATP för barnavårdande insatser i hemmet
- Nr 408 av herr *Gillström m. fl.* om en allmän glasögonförsäkring
- Nr 409 av herr *Hermansson m. fl.* om införande av en allmän social försäkring
- Nr 410 av herrar *Hörberg* och *Hyltander* om en rättvisare fördelning mellan makar av ålderspension inom ATP-försäkringen
- Nr 411 av herr *Magnusson* i *Nennesholm m. fl.* om vidgad rätt till kommunalt bostadstillägg och hustrutillägg
- Nr 412 av herr *Ringaby m. fl.* om samordning mellan socialförsäkringen och de statsanställdas pensioner
- Nr 413 av herr *Ringaby m. fl.* om vidgat stöd åt handikappade
- Nr 414 av herrar *Rosqvist* och *Bergqvist* om möjlighet för anställda till sjöss att utnyttja tandvårdsförsäkringen
- Nr 415 av herr *Signell m. fl.* om omprövning av frågan rörande pension till elev i särskola
- Nr 416 av herr *Sundman m. fl.* angående socialförsäkringsavgiften för fria konstnärliga och litterära yrkesutövare
- Nr 417 av herr *Ångström m. fl.* om ersättning inom den allmänna försäkringen för besök på ortopedisk verkstad, m. m.
- Nr 418 av herrar *Andersson* i *Södertälje* och *Gustafsson* i *Barkarby* angående kontrollen av fabrikssteriliserade engångsartiklar för hälso- och sjukvårdsändamål
- Nr 419 av fru *Anér* om åtgärder mot överdriven förskrivning av lugnande medel och sömnmedel
- Nr 420 av herr *Blomkvist m. fl.* om åtgärder mot olyckor vid brott på hydraulslangar
- Nr 421 av herr *Bohman m. fl.* om statsbidrag till barntillsyn vid vuxenutbildning
- Nr 422 av herr *Börjesson* i *Falköping* och fröken *Pehrsson* om kortare väntetider vid ögonklinik
- Nr 423 av fru *Fraenkel m. fl.* om statsbidrag till De blindas förenings verksamhet för dövblinda
- Nr 424 av herrar *Fälldin* och *Helén* om ett program för familjepolitikens utbyggnad
- Nr 425 av herr *Fälldin m. fl.* angående förskolan
- Nr 426 av herr *Glimmér* och fru *Karlsson* om skyldighet att använda skrivmaskin vid utfärdande av recept
- Nr 427 av herrar *Gustavsson* i *Alvesta* och *Jonsson* i *Mora* angående statsbidragen till kommunala familjedaghem
- Nr 428 av herr *Helén m. fl.* angående de ensamståendes problem
- Nr 429 av herr *Helén m. fl.* om en redogörelse för omsorgerna om psykiskt utvecklingsstörda, m. m.

- Nr 430 av herr *Heiën m. fl.* om arbetstidsförkortning, m. m.
- Nr 431 av herr *Hermansson m. fl.* om rätt till fri abort
- Nr 432 av fru *Jonäng m. fl.* om skyldighet att före obduktion av avliden underrätta anhörig
- Nr 433 av herr *Karlehagen m. fl.* om inrättande av socialmedicin som medicinsk specialitet
- Nr 434 av fru *Landberg m. fl.* om översyn av bestämmelserna rörande de statskommunala bostadstilläggen
- Nr 435 av fru *Lantz m. fl.* om smärtlindring vid förlossning
- Nr 436 av herr *Larsson* i Karlskoga om ändring av bestämmelserna rörande läkarkompetens
- Nr 437 av herrar *Magnusson* i Nennesholm och *Karlehagen* om förbättrad apoteksservice
- Nr 438 av herr *Marcusson m. fl.* om översyn av bestämmelserna rörande hälsofarliga varor inom färgindustrin
- Nr 439 av herr *Nygren m. fl.* angående behovet av hälsocentra
- Nr 440 av herr *Rask* om hänynstagande till färgblindhet
- Nr 441 av herr *Signell m. fl.* om åtgärder för att hindra fortsatt nyetablering av privata vårdhem
- Nr 442 av herr *Werner* i Malmö *m. fl.* om en utredning rörande föräldrautbildning
- Nr 443 av herr *Björk* i Gävle *m. fl.* angående bidraget till ungdomsorganisationernas verksamhet
- Nr 444 av herr *Blomkvist m. fl.* om inredning av vissa delar av Läckö slott
- Nr 445 av herr *Börjesson* i Falköping och fru *Fränkel* om ökning av antalet textade TV-program
- Nr 446 av herr *Jadestig m. fl.* om ökat anslag till Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning
- Nr 447 av herrar *Jonsson* i Alingsås och *Sellgren* angående bidraget till ungdomsorganisationernas verksamhet
- Nr 448 av herr *Komstedt* om inrättande av ett särskilt idrottsdepartement
- Nr 449 av fru *Mogård m. fl.* om anslag till Svenska filminstitutet för filmrestaurering
- Nr 450 av herr *Nordstrandh m. fl.* om ökat anslag till Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.
- Nr 451 av herr *Romanus* om rätt för riksdagen i stället för regeringen att utse representanter i Sveriges Radios styrelse
- Nr 452 av fru *Ryding* och herr *Werner* i Tyresö angående anslaget till Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet
- Nr 453 av herrar *Schött* och *Nisser* angående bestridandet av kostnaderna för ordningspolis vid idrottsarrangemang
- Nr 454 av herr *Sundman* och fröken *Eliasson* om ökat anslag till Konstnärstipendier
- Nr 455 av fru *Swartz* om rätt till resekostnads- och sammanträdesersättning för suppleant i domkapitel
- Nr 456 av herrar *Andersson* i Örebro och *Nyquist* om statsbidrag till central kursverksamhet inom Sveriges hantverks- och industriorganisation samt Sveriges köpmannaförbund

Nr 457 av herr *Bergman m. fl.* om inrättande av ytterligare en tjänst på det geriatriiska området

Nr 458 av herr *Björk* i Gävle om ökat anslag till Bidrag till vissa elevorganisationer

Nr 459 av herr *Bohman m. fl.* om ett praktiskt-teoretiskt ämnespaket för grundskolan och gymnasieskolan

Nr 460 av fröken *Eliasson m. fl.* om åtgärder för begränsning av stora skolenheter

Nr 461 av herr *Fälldin m. fl.* om ökat anslag till Särskilda åtgärder på skolområdet

Nr 462 av herr *Gillström m. fl.* angående speciallärarutbildningen

Nr 463 av fru *Håvik m. fl.* om inrättande vid Göteborgs universitet av en personlig professur i audiologi för docent Gunnar Lidén

Nr 464 av herr *Jonsson* i Alingsås om sänkt lägsta deltagarantal i kurser inom vuxenutbildningen

Nr 465 av fru *Lantz m. fl.* om forskning kring smärtlindring vid förlossning

Nr 466 av herr *Nilsson* i Östersund *m. fl.* angående utbildningen av förskollärare

Nr 467 av herr *Nordstrandh m. fl.* om ökat anslag till Bidrag till svensk undervisning i utlandet *m. m.*

Nr 468 av herr *Nygren m. fl.* om utbyggnad av universitetet i Umeå

Nr 469 av herr *Nyhage m. fl.* om vidgad rätt till ändrat studieval i grundskolans högstadium

Nr 470 av herr *Helén m. fl.* om vuxenutbildning för psykiskt utvecklingsstörda

Nr 471 av herr *Rask* om inrättande vid tekniska högskolan i Stockholm av en professur i metallernas gjutning

Nr 472 av fröken *Rogestam* angående undervisningen i svenska på gymnasieskolans yrkestekniska linjer

Nr 473 av fru *Rönnung m. fl.* om fortbildning av lärare för psykiskt störda barn

Nr 474 av fru *Skantz m. fl.* om inrättande vid universitetet i Lund av en professur i plastikkirurgi

Nr 475 av herr *Strindberg m. fl.* om inrättande vid lärarhögskolan i Linköping av en förskollärlinje

Nr 476 av fru *Sundberg* och herr *Nordstrandh* angående den tekniska utbildningen inom vuxenutbildningen

Nr 477 av fru *Tillander m. fl.* om decentralisering av undervisningen på grundskole- och gymnasienivå av elever med syn-, hörsel- och talsvårigheter

Nr 478 av fru *Troedsson* om utökad skolundervisning i hemkunskap och konsumentkunskap

Nr 479 av herr *Björk* i Gävle *m. fl.* angående nedläggningen av järnvägs- eller busslinjer, *m. m.*

Nr 480 av herr *Blomkvist m. fl.* om bevarande av järnvägslinjen Gärdsjö Vara

Nr 481 av herr *Carlshamre m. fl.* om utsträckt giltighet av det s. k. 67-kortet vid SJ

- Nr 482 av herr *Ekinge m. fl.* om skyddsstängsel vid järnväg
- Nr 483 av herr *Eriksson* i Ulfsbyn om eftergift av överlastavgift
- Nr 484 av herr *Fransson m. fl.* om slopande av bestämmelsen angående erhållande av körkort först vid 20 år
- Nr 485 av herr *Fridolfsson m. fl.* om befrielse från ansvar i vissa fall för bilförare som under färd ej medför körkort
- Nr 486 av herrar *Fälldin* och *Helén* om ökat statligt stöd till kollektivtrafik
- Nr 487 av herr *Fälldin m. fl.* om ökade anslag till Bidrag till byggande av enskilda vägar och Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.
- Nr 488 av herr *Fälldin m. fl.* om ökat anslag till Järnvägar m. m.
- Nr 489 av herr *Hallgren m. fl.* om skärpta bestämmelser angående lotsskyldighet
- Nr 490 av herr *Henrikson m. fl.* om ändrade regler för tillståndsgivningen beträffande yrkesmässig trafik
- Nr 491 av herr *Hjorth m. fl.* om upprustning av hamnanläggningen i Hargshamn
- Nr 492 av herrar *Hörberg* och *Persson* i Heden om direkta sittvagnsförbindelser på järnvägsträckorna Borås–Stockholm och Borås–Malmö
- Nr 493 av herr *Komstedt m. fl.* om ändrade bestämmelser rörande belyningsanordning på fordon i yrkesmässig trafik
- Nr 494 av herr *Nyhage m. fl.* om slopande av skyldigheten för förare att medföra körkort under bilfärd
- Nr 495 av fru *Olsson* i Helsingborg och fröken *Pehrsson* om skyldighet för gångtrafikanter att efter mörkrets inbrott bära reflexanordning
- Nr 496 av fru *Olsson* i Helsingborg *m. fl.* om återinförande av lotstväng
- Nr 497 av herr *Persson* i Karlstad *m. fl.* angående transportstödets konkurrensförskjutande verkan inom Vänerområdet, m. m.
- Nr 498 av herrar *Petersson* i Ronneby och *Elmstedt* angående stödet till drift av enskilda vägar m. m.
- Nr 499 av herrar *Rosqvist* och *Andersson* i Gamleby angående upprustningen av SJ:s vagnmateriel
- Nr 500 av herr *Schött m. fl.* om breddning av järnvägslinjen Kalmar–Berga
- Nr 501 av fru *Swartz m. fl.* om breddning av järnvägslinjen Sandbäckshult–Berga
- Nr 502 av herr *Torwald m. fl.* om inrättande av ett statligt organ för samordning av investeringar och drift vid de statliga kommunikationsföretagen
- Nr 503 av herr *Winberg m. fl.* om vidgad rätt till transportstöd
- Nr 504 av herr *Winberg m. fl.* om upprustning av det norrländska järnvägsnätet
- Nr 505 av fru *Anér* om normer för svampgifter i livs- och fodermedel
- Nr 506 av herr *Ekström* om samordning av förrättningar på fastighetsrättens område
- Nr 507 av herr *Fälldin m. fl.* angående jordbrukspolitiken
- Nr 508 av herr *Hermansson m. fl.* om en översyn av miljöskyddslagen, m. m.

- Nr 509 av herr *Hjorth m. fl.* om förbud mot barmarkskörning med terrängfordon
- Nr 510 av herr *Hörberg* om avgift på miljöskadlig engångsförpackning för konsumtionsfärdig vara
- Nr 511 av herr *Israelsson m. fl.* om förbud mot försäljning av öl och läskedrycker i engångsförpackningar
- Nr 512 av herr *Johansson* i Jönköping *m. fl.* angående tillämpningen av den kommunala renhållningslagen
- Nr 513 av herr *Johnsson* i Blentarp *m. fl.* om åtgärder mot bullerstörningar från mindre flygplan
- Nr 514 av herr *Jonasson m. fl.* om decentraliserad beslutanderätt enligt den kommunala renhållningslagen
- Nr 515 av herr *Krönmark m. fl.* om vidgad rätt till rationaliseringsstöd åt jordbruk
- Nr 516 av herr *Krönmark m. fl.* om en översyn av metodiken vid beräkningar av lantbruksföretags lönsamhet
- Nr 517 av herr *Krönmark m. fl.* om statsbidrag till radaranläggning för fiskefartyg
- Nr 518 av herr *Krönmark m. fl.* om ökade statsgarantier för förluster på försöksfiske
- Nr 519 av herr *Krönmark m. fl.* om samordning av jordbrukspolitik och naturvårdspolitik
- Nr 520 av herr *Leuchovius m. fl.* om förstärkning av den svenska utrikesrepresentationen för lantbruksbevakning i Bryssel
- Nr 521 av herr *Leuchovius m. fl.* om översyn av den kommunala renhållningslagen
- Nr 522 av herr *Leuchovius m. fl.* om ökat samband mellan jordbruk och landskapsvård
- Nr 523 av herr *Nilsson* i Östersund *m. fl.* angående trafikolyckor förorsakade av kollision mellan fordon och ren
- Nr 524 av fru *Olsson* i Helsingborg och herr *Henmark* om slopande av belöning för dödande av säl
- Nr 525 av fru *Olsson* i Helsingborg och fru *Nilsson* i Kristianstad om ökat anslag till Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering *m. m.*
- Nr 526 av fru *Olsson* i Helsingborg och fru *Wiklund* om förbud mot kalhuggning, *m. m.*
- Nr 527 av fru *Olsson* i Helsingborg *m. fl.* om återvinning av naturtillgångar vid avfallshanteringen
- Nr 528 av fru *Olsson* i Helsingborg *m. fl.* om skärpt kontroll av importen av färska grönsaker och frukt
- Nr 529 av fru *Olsson* i Helsingborg *m. fl.* om skärpt kontroll av importen av konserverade och beredda köksväxter
- Nr 530 av herrar *Olsson* i Sundsvall och *Björk* i Gävle om vidgad rätt till statsbidrag för djursjukvård
- Nr 531 av fru *Radesjö m. fl.* angående luftföroreningarna i Göta älvs dalgång
- Nr 532 av herrar *Sjönell* och *Sundman* angående den inhemska proteinproduktionen

Nr 533 av fru *Sundberg m. fl.* angående den framtida forskningen rörande avfallsteknik

Nr 534 av herr *Wachtmeister* i Staffanstorp *m. fl.* om ökad sockerbetsodling

Nr 535 av herr *Andersson* i Örebro *m. fl.* angående etableringen av stormarknader

Nr 536 av herr *Carlström m. fl.* om höjning av lånegränserna för företagarföreningarnas direktlån, m. m.

Nr 537 av herr *Fransson m. fl.* om återinförande av affärstidsregleringen, m. m.

Nr 538 av herr *Fälldin m. fl.* om översyn av konkurrenslagstiftningen

Nr 539 av herr *Gustavsson* i Ängelholm *m. fl.* om en branschutredning för byggnads- och anläggningsbranschen

Nr 540 av herr *Henrikson m. fl.* angående den framtida utbyggnaden av vattenkraften

Nr 541 av herr *Hermansson m. fl.* om förstatligande av Industri AB Euroc

Nr 542 av fru *Hörnlund* och herr *Carlstein* om lokalisering till Borås av statens industriverk

Nr 543 av herr *Jansson m. fl.* om inrättande av ett statligt importbolag för oljeprodukter och ett särskilt energiverk

Nr 544 av herrar *Komstedt* och *Werner* i Malmö om tillståndsgivning vid försäljning av pyrotekniska artiklar

Nr 545 av fru *Marklund* och herr *Lövenborg* om förläggning av ett järnförädlingsverk till malmfälten i Norrbotten, m. m.

Nr 546 av fru *Olsson* i Helsingborg och herr *Håkansson* i Rönneberga om förbud mot försäljning av pyrotekniska varor

Nr 547 av fru *Olsson* i Helsingborg *m. fl.* om återinförande av affärstidslagen

Nr 548 av herr *Ringaby m. fl.* om utnyttjande av energiresurserna i nedlagda mindre kraftverk

Nr 549 av herrar *Rämgård* och *Nilsson* i Tvärålund om torv- och oljeeldade kraftverk i Sorsele och Älvdalen-Särna-Idre-området

Nr 550 av herrar *Sjönell* och *Antonsson* om lönsparande genom köp av konvertibla obligationer

Nr 551 av herrar *Sjönell* och *Nyquist* om vidgad rätt till återlån från allmänna pensionsfonden

Nr 552 av herr *Strindberg m. fl.* angående redovisningen av de statliga företagets vinster

Nr 553 av fru *Sundberg m. fl.* om inrättande av en varudeklarationsenhet inom konsumentverket

Nr 554 av herr *Westberg* i Ljusdal *m. fl.* om ökat anslag till Främjande av företagservice

Nr 555 av herrar *Åsling* och *Stjernström* angående handläggningen av ärenden om statligt kreditstöd till industriell verksamhet

Nr 556 av herr *Andersson* i Örebro *m. fl.* om en utredning rörande lämplig huvudman för lokaliseringstödet

Nr 557 av herr *Blomkvist m. fl.* angående regionalpolitiken i Skaraborgs län

Nr 558 av herr *Bohman m. fl.* om jämställdhet mellan män och kvinnor

Nr 559 av fru *Diesen* om slopande av skyldigheten för arbetsgivare att anmäla anställd utlänning

Nr 560 av fru *Diesen m. fl.* om straffsanktionerad tystnadsplikt för tolk

Nr 561 av herr *Helén m. fl.* angående arbetsmarknadspolitiken

Nr 562 av herr *Helén m. fl.* om inrättande av deltidstjänster i statliga företag, m. m.

Nr 563 av herr *Hermansson m. fl.* om åtgärder för förbättring av de arbetshandikappades villkor i arbetslivet, m. m.

Nr 564 av herr *Hermansson m. fl.* om ökat anslag till Arbetsmarknadsservice

Nr 565 av fru *Hörnlund m. fl.* om åtgärder mot könsdiskriminering på arbetsmarknaden

Nr 566 av herr *Olof Johansson* i Stockholm *m. fl.* angående styrelse-representationen för anställda i aktiebolag

Nr 567 av f. u *Jonäng m. fl.* om vidgad rätt till näringshjälp åt handikappad jordbrukare

Nr 568 av herr *Larsson* i Öskevik *m. fl.* om regionalpolitiska målsättningsprinciper

Nr 569 av fru *Marklund m. fl.* angående bidragen till bil för handikappade

Nr 570 av herr *Nilsson* i Agnäs och fru *Diesen* om AMS-bidrag för anställning av sysselsättningshandledare

Nr 571 av herr *Nilsson* i Agnäs *m. fl.* om bidrag av AMS-medel till verksamhet som syftar till att lära barn att umgås med djur

Nr 572 av herr *Nilsson* i Tvärålund *m. fl.* angående fastställandet av gränserna för det inre stödområdet

Nr 573 av fru *Olsson* i Hölö *m. fl.* om auktorisation av tolkar, m. m.

Nr 574 av herr *Raneskog* och fru *Andersson* i Trollhättan angående finansieringen av de sociala avgifterna för arkivarbetare

Nr 575 av herrar *Rämgård* och *Stjernström* om ökat anslag till kommunala sysselsättningsinsatser, m. m.

Nr 576 av herr *Rämgård m. fl.* om införlivande av Rättviks kommun med det inre stödområdet

Nr 577 av fru *Fredgardh* och herr *Torwald* om ökad beredskap för oljebekämpning till havs

Nr 578 av herr *Fälldin m. fl.* angående bostadspolitiken

Nr 579 av herr *Glimnér* och fru *Karlsson* om befrielse från skyldighet att ställa säkerhet för förbättringslån

Nr 580 av herr *Gustafsson* i Uddevalla *m. fl.* om statligt stöd till samlingslokaler för fria trossamfund

Nr 581 av herr *Romanus* om ökad representation för landstingen i länsstyrelsernas styrelser

Nr 582 av herr *Sjönell* om vissa lättnader i de mindre företagens uppgiftsskyldighet

Nr 583 av fru *Sundberg* om en översyn av normalarbetsordningen för länsstyrelse

Nr 10

Torsdagen den
24 januari 1974

*Utsträckt
motionstid*

Nr 584 av fru *Tillander* om insatser för en barnvänlig boendemiljö
Nr 585 av herr *Turesson m. fl.* om nedsättning av lantmäteritaxan vid vissa förrättningar
Nr 586 av herr *Werner* i Tyresö *m. fl.* om en revidering av 1966 års avtal om kommunalt förvärv av staten tillhörig del av Järvafältet

§ 17 Utsträckt motionstid

Ordet lämnades på begäran till
Herr SCHÖTT (m), som yttrade:

Herr talman! Jag tillåter mig hemställa att kammaren ville besluta att tiden för avgivande av motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:20 med förslag till ny lagstiftning om kriminalvård i anstalt m. m. måtte med hänsyn till ärendets omfattning utsträckas till första plenum efter onsdagen den 6 februari.

Denna hemställan bifölls.

§ 18 Meddelande ang. enkel fråga

Meddelades att följande enkla fråga denna dag framstälts, nämligen av

Nr 36 Fru *Sundberg* (m) till herr handelsministern angående konsumentverkets upplysningsverksamhet:

Anser statsrådet att konsumentverkets skyldighet att effektivt nå och informera de konsumenter, som önskar information för att fatta bästa möjliga konsumtionsbeslut, kan fullgöras om lokaler för verksamheten saknas?

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 15.01.

In fidem
SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert